

Formandens beretning 24 marts 2022.

Dette er en opsummering af to år, idet sidste års GF blev aflyst grundet corona.

I mellemtiden er medlemstallet vokset fra 75 ved GF 2020 til cirka 270 i skrivende stund.

Jeg vil i det følgende opdele beretningen i kategorier.

Eksterne møder og debatindlæg mv. omkring turisme, natur og Møns fremtid

Efter GF 20 gik vi straks i gang med en række møder. Fra sommeren 2019 af havde en slags tænketank, som var forløber for Østmøn Naturforenings udvidelse til Møn Naturforening, udarbejdet en fælles forståelse omkring naturbeskyttelse kontra turisme, samt nødvendigheden af at indtænke økonomi, borgerinddragelse, infrastruktur, bosætning, Fehmernforbindelse med mere, jf. <https://moennatur.dk>

Håbet var, at via en analyse og bevidstgørelse, undgå at Møn varigt bliver for domineret af et vækstorienteret turisme-erhverv. På bekostning af natur, miljø, økonomi, andre sektorer, trafikal fremkommelighed – og den "lille" lokale turisme.

Ud fra denne helhedsforståelse om at Møn står ved en skillevej, gik primært Margareta og Hans Henrik straks i gang med en række møder for at få nøglepersoner i tale. Møderækken her nedenfor er ikke udtømmende, men nogenlunde kronologisk.

Borgmester Mikael Smed (S) og daværende Klimaudvalgsformand Else-Marie Langballe Sørensen (SF)

Sekretariatet for Strategi og Implementering ved Ole Hampenberg, Søren Sørensen og Annette Tennberg (Biosfære)

Destination Sydkyst v. Martin H.H. Bendner

Klintholm Lake Apartments v. Inge-Marie og Carl Gustaf Scavenius

Møn Surf v. Kesia og Patrick

Debatmøde omkring Klintholm Havn Hvidbog

Daværende Naturudvalgets formand Daniel Irvold (K)

Daværende Turismeudvalgets formand Susan Thydal(S) og næstformand Per Ole Sørensen (V)

Daværende Teknikudvalgets formand Michael Larsen (R) og Klimaudvalgsformand Else-Marie Langballe Sørensen (SF).

Debatmøde med Landbo Turisme

Vandring med Naturstyrelsen i Klinteskov.

Vandring med Naturstyrelsen ved Ulvshale i forbindelse med den planlagte naturnationalpark.

Biosfære møde Præstekilde

Debatmøde om turisme på Folkemøde Møn.
Debatmøde op til KV21 i Tøvelde Forsamlingshus
Møde med ny Biosfære koordinator Katrine Ohm Dietrich
Biosfære møde Fanefjord Skovpavillon
Møde for Foreninger på Østmøn

Herudover har Hans Henrik Erhardi deltaget i en række workshops i forbindelse med Bæredygtig Turismestrategi.

Budskaberne har vi bestræbet os på at få ud til en bredere kreds via Facebookopslag og debatindlæg i Sjællandske. Et par interviews i radio er der også blevet til. Vi har medvirket i artikler om Møn og turisme i Politiken og weekendavisen, samt et par journaliststuderendes bacheloropgave.

Turismens økonomi

Et vigtigt tema har været økonomi. Her har professor i erhvervsøkonomi Peer Hull Kristensen bidraget med to værdifulde notater om [Møns turismeøkonomi](#). Jørgen Marcussen har gjort et stort og værdifuldt arbejde med at finde og opstille Vordingborg Kommunes egne tal for den turismerelaterede økonomi. Kort sagt viser kommunens egne tal, at turisme *ikke* er så lønsomt for kommunekassen, som hidtil antaget:

Kommunens økonomiske gevinst på turismen ser ud til at være chokerende beskedne. Når turisten bruger en krone, går 40 øre til skatter og afgifter. Men kun en lille brøkdel af det – 3 øre! – går til kommunen. Resten går til staten, via moms og andre afgifter. Til gengæld har kommunen meget betragtelige udgifter til turismerelateret organisationsstøtte, infrastruktur, anlæg, drift og administration. Mellem 2007 og 2020 har kommunen brugt et sted mellem 120 og 220 mio. i forbindelse med turisme. Det skal trækkes fra de beskedne indtægter.

Den ringe lønsomhed for kommunekassen fremgår af rapporten [TØB](#) (Turismens Økonomiske Betydning, som kommunen selv bruger). Turisterne skal forbruge for 35 kroner, for hver en krone, der går i kommunekassen. Det betyder, at alene udgifterne på 3 millioner årligt til drift af toiletter og skraldespande på Møn, forudsætter at turisterne forbruger for 100 millioner. Bare for at gå i nul. [Her har vi kommenteret på tallene](#).

Kommunen argumenterer for turismesatsningen med økonomiske argumenter: Lønsomhed for kommunekassen og arbejdspladser. Derfor har vi forsøgt at få kommunen i tale bl.a. gennem [åbne breve til borgmesteren](#). Men uden held. Vi har utallige gange, men forgæves, opfordret kommunen til at lave cost-benefit analyser på, hvilke typer af turisme, og i hvilket omfang, der bedst vil kunne gavne kommunekassen. Herunder, at få et retvisende datagrundlag på antal arbejdspladser og overnatningssteder.

Kommunens berøringsangst for emnet økonomi forstærker indtrykket af, at satsningen på vækst i turismen via det i 2021 vedtagne scenarie med [Møn som vækstdynamo og "kraftcenter"](#), er interessantbestemt. Måske fremstod turisme som Møns eneste udviklingsmulighed for år tilbage, men tiderne er ændret. Der sker tilflytning, og en opblomstring af et varieret erhvervsliv, herunder Klintholm Havn / Kriegers Flak. Virksomhederne mangler arbejdskraft. Så vi burde snakke om, hvad det er vi vil med Møn – mens tid er. Med kommunen som medspiller.

Høringsvar

Vi har produceret en række [høringsvar](#), bl.a.:

- Anbefalinger i forbindelse med Hvidbog for Klintholm Havn
- Bidrag til idéfase Hjelm Bugt
- Sukkerfabrikken af to omgange
- Kommentar på læskur i Jydelejet
- Pælehusene
- Svinebrug Risbækvej 5, godkendelse efter nye regler
- Helhedsplan Stege Byvold

Klage

Vi fik desværre ikke medhold i klage over Pælehusene i første omgang. Men to andre klagere fik medhold, så derfor kom klagegebyret retur.

MTB-løb i Klinteskov 21 maj 2020 blev aflyst

10/5 henvendte vi os til GeoCenter, DGI og Naturstyrelsen, hvor vi undrede os over [MTB oplevelsesløbet midt i fuglenes yngletid](#). Vi fik aldrig noget svar. Men to dage senere blev der meddelt, at løbet var aflyst på grund af Corona. Lidt rystende, at man overhovedet havde kunnet planlægge denne aktivitet.

Klintholm Havn Hvidbog

Rent tilfældigt faldt vi over en avisnotits, ifølge hvilken planlægningen for Klintholm Havn skulle styres af en arbejdsgruppe med stærke turistinteresser, men uden lokal repræsentation. Vi gjorde opmærksom på dette, så Østmøn Lokalforum fik en repræsentant i styregruppen. Forløbet blev langt mere åbent og inkluderende, [end der var lagt op til fra start](#). Der kom offentlige workshops og høringsrunde. Desværre gik der ikke længe, før kommunen overtrådte sin egen Hvidbog og lokalplan, og gav byggetilladelse til Skanlux 8 private feriehus på Thyravej 19, som ellers var planlagt til grønt område med feriehytter, spisested og gamle træer. (Det gamle Klintholm Søbad). Det tegner ikke godt. Møn er på kort tid er blevet meget interessant for investorer – og spekulanter. Vi har endnu til gode at se kommunen stille krav til investorer, så alment og kommunens egen planlægning tilgodeses. Det vi oplever alt for ofte er ukritisk uforholdsmæssig imødekommenhed over investorer, en parathed til at gå på kompromis med lovgivningen, hvilket fikses med efterfølgende lovliggørelse.

Ålebæk Strandvej

Kvæghold på Ålebæk Strandvej i Borre blev ønsket firdoblet. Her fortsatte vi Østmøn Naturforenings indsats, med hovedbegrundelsen, at der var grov misrøgt, samt at kommunen tog for lidt hensyn til naboerne, ved dispensation fra afstandsbestemmelser til markskel. Hans Sattrup har været primær repræsentant for Møn Naturforening i et samarbejde med naboerne i Ålebæk. Marianne Toftum har bidraget med kontakt til dyrelæge. Utallige udrykninger fra dyrlæge, politi og miljømyndigheder førte til, at ansøger blev frakendt retten til at holde kvæg, på grund af grov misrøgt.

Henvendelse til myndighederne omkring turisme / natur

Den lange møderække, debatindlæg m.v. har formentlig flyttet noget oppe i hovederne på dem vi har talt med. Men desværre har vi ikke set de resultater, vi – måske naivt – havde ønsket os. Kommunen fortsætter ufortrødent sin store satsning på turisme, som vil gøre Møn til en turismemæssig "vækstdynamo". Målsætningerne er kommet til, efter vores mening, i et alt for snævert samarbejde mellem myndigheder og turismefolk. Det ensidige fokus giver blinde vinkler. Vi ser Møns naturen blive mere og mere presset, og om få år har vi Fehmernforbindelsen, som alle regner med vil medføre et voldsomt øget turisttryk. Møn er på kort tid blevet meget interessant for investorer.

Med Hans Henrik Erhardi som ankermand har vi gennem skrivelsen "[Rekreativ brug af Møn](#)" i juli 2021 gjort rede for konflikten mellem rekreative interesser og naturbeskyttelsehensyn, via dokumenterbare problematikker. Henvendelsen er adresseret til myndighederne, samt (efter aftale!) Cc: professorer i miljøret Peter Pagh og Ellen Margrethe Basse.

Vi har kun fået svar fra Miljøministeriet, deres besvarelse kan vi godt være tilfredse med.

Hvorimod kommunen – trods påmindelser – stort set har ignoreret henvendelsen.

Kommunens ansvar for at implementere habitatdirektivet m.fl. er uomtvisteligt, hvorfor vi ikke kan stille os tilfredse med passivitet.

Derfor har vi i februar 2022 henvendt os til Ombudsmanden. Vi adresserer dels det forvaltningsmæssigt kritisable i de overordnede beslutningsprocesser omkring turismens udvikling på Møn, og dels kommunens mangelfulde besvarelse.

Hjelm Bugt

Den 9/3 2022 besluttede kommunen endelig at skrinlægge [Hjelm Bugt Feriecenter](#) – efter at Bolig- og Planstyrelsen havde skåret ud i pap, at den ikke kan godkendes grundet Planlovens bestemmelser om kystnært byggeri.

Hjelm Bugts Venner har gjort et eminent og til tider heroisk arbejde. Vi har bakket op omkring HBV. Kontakten har været til gensidig gavn for foreningerne.

I oktober 2021 gik vi aktivt ind i et forsøg på at påvirke daværende Plan- og Teknikudvalg til at gå imod administrationens anbefaling om at sende Hjelm Feriecenter i høring. Ingen troede vist på, at det ville lykkes, men det gjorde det: Udvalget besluttede at sende forslaget tilbage til administrationen, med besked på at besvare uafklarede spørgsmål. Administrationen har nu fået den besked.

I en pressemeddelelse tager Mikael Smed styrelsens blanke nej til efterretning. Det triste er, at der således skal hård jura til for at stoppe de vilde turismevisioner. Vi har endnu til gode at opleve en borgmester, der begrundet sin turismepolitik via borgerinddragelse, naturhensyn, økonomiske hensyn, infrastruktur, bosætning og hensyn til de øvrige erhverv!

Risbækvej 5

Miljøgodkendelse efter nye regler. Vi blev af Dan Thygesen gjort opmærksom på, at ansøgningen ville dispensere fra kravet om fast teltoverdækning, til fordel for flydelag, som vi ved giver flere lugtgener til naboerne. Kommunen sagde det var en fejl. Men i anden runde var fejlen der stadig, og nu var der gjort papirarbejde til dispensation. Vi angreb dette i høringsvaret, og i den endelige miljøgodkendelse står nu fast teltoverdækning som krav. Atter blev flydelaget forklaret som en fejl.

Glamping ved Jydelejet

I et nærmest farceagtigt forløb viser det sig, at kommunen efter eget udsagn har været uvidende om Camping Møns Klints nye glamping-platforme ved Jydelejet og en ny, stor, luksuøs toiletbygning. Ikke før, at vi, der læser avisen og kører en runde i ny og næ, for nylig bad kommunen om det basale ansøgnings-, dispensations- og tilladelsesmateriale. Det foreligger ikke.

Kontakt med andre foreninger

Vi har en god kontakt til andre lokale foreninger: Hjelm Bugts Venner, Lokalfora i Øst og Vest, Bygningsbevaringsforeningen, SNONO... m.fl. Når der "er noget", så kontakter vi hinanden og udveksler informationer og synspunkter.

Kontakt med medlemmer

Vi har ikke været specielt gode til at holde kontakten med medlemmerne. Vi har dog lagt en hel del på Facebook, samt vi har holdt hjemmesiden opdateret i det væsentligste. Vi har kun udsendt en lille håndfuld nyhedsbreve. Det har ikke gjort sagen bedre, at teknikken både omkring Facebook og nyhedsbrevtjenesten har drillet.

Bestyrelsen

Sidste GF bad jeg om ro til at den gruppe, som gennem mere end et halvt år, havde sat sig ind i det aktuelle stof omkring Møn, natur og turisme, kunne få lov til at fortsætte som bestyrelse, så vi kunne tage fat på opgaverne omgående.

Der vil altid være plusser og minusser, men aktivitetslisten ovenfor vidner, om ikke andet om, at vi fik noget fra hånden.

I sommeren 2021 fratrådte tre bestyrelsesmedlemmer: Jørgen Marcussen (sekretær), Jørgen Rosenhoff (kasserer) og Ole Kragh-Sørensen (suppleant) op. Jeg vil her sige TAK til hver og en af jer for jeres indsats. Uden jer, ville foreningen ikke være kommet til, hvor den står i dag.

Nogenlunde samtidig tog vi hul på at via henvendelse til medlemmerne opfordre til, at hvis man kunne overveje bestyrelsesarbejde, melde tilbage. Den tilbageværende bestyrelse holdt nogle møder med denne kerne, som også den, skrumpede. Men jeg husker det som en positiv proces, og de samtaler vi fik, som berigende. Jeg tror fremgangsmåden er værd at gentage. En ufarlig og uforpligtende "indslusning" i bestyrelsesarbejdet, som samtidig giver mere bredde og medlemskontakt.

Imens, har jeg gennem længere tid sagt, at jeg er mere end villig til at lade formandsposten skifte hænder. Jeg har trods alt været formand det meste af tiden siden 2007, hvor jeg tog initiativ til at starte Østmøn Naturforening. Og jeg har fuldtidsarbejde ved siden af. Desværre har de indlysende emner ikke bidt på.

Men det har været en fantastisk rejse. Jeg vil her til sidst sige TAK til nuværende bestyrelse, samt til alle dem, der generøst og på forskellige måder har bidraget til foreningens arbejde. Sammen har vi bygget foreningen til det, den er i dag. Ingen nævnt og ingen glemt!

Med venlig hilsen,
Margareta Dahlström